

**IN DEZE
NIEUWSBRIEF:**

- Tentoonstelling: Martin Monnickendam
- Uit de museumwinkel
- Afscheid Lydie van Dijk
- Agenda
- Sjoellezingen
- In het nieuws
- Verbouwing en herinrichting
- Intussen bij de burens: Syneon

Museum Sjoel Elburg is op dit moment gesloten.

Door aankoop van een aangrenzend pand is het mogelijk om de filmzaal te verplaatsen en de entree te verruimen. Tegelijk wordt ook hard gewerkt aan vernieuwing van de permanente tentoonstelling die sinds de oprichting van het museum te zien was.

De heropening van het Museum is gepland op 8 juni. Vanaf zaterdag 9 juni zijn we weer open voor het publiek.

Het is tijdens de sluiting overigens wel mogelijk om onder leiding van een van onze gidsen een wandeling te maken door Joods Elburg.

Uit de museumwinkel

Tijdens de verbouwing is de winkel gesloten. Op de website van ons museum is wel te zien welke producten er zoal te koop zijn. Na de heropening van het museum hopen we u in de nieuwe entree-ruimte nog beter van dienst te kunnen zijn met interessante boeken of leuke cadeau-artikelen.

NIEUWSBRIEF VAN DE
STICHTING VRIENDEN VAN
MUSEUM SJOEL ELBURG

NR. 19
MAART 2018

Tentoonstelling Martin Monnickendam

In de maak...

Terwijl in Museum Sjoel Elburg hard gewerkt wordt door slopers, bouwers, leveranciers, vormgevers en vrijwilligers wordt er minder in het zicht gewerkt aan de tijdelijke tentoonstelling met werk van Martin Monnickendam die op dezelfde dag als het museum geopend zal worden.

Martin Monnickendam (1874 – 1943) was een Joodse kunstschilder en tekenaar uit Amsterdam. Van 1891 tot 1893 volgde hij zijn opleiding aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten en was hij leerling van de tekenschool Felix Meritis. Daar ontwikkelde hij zich tot veelzijdig kunstenaar: hij schilderde, aquarelleerde, etste, tekende

↑
Frans Sellies filmt Monnickendam-expert Ruud van Helden voor de introductiefilm voor de tentoonstelling. Hierin vertelt Van Helden uitgebreid over het leven en werk van de Amsterdamse kunstenaar.

←
Poortje van de Synagoge te Elburg in 1921 getekend door Martin Monnickendam in pastel op papier.

en lithografeerde. Als onderwerpen koos hij vaak de stad Amsterdam of Joodse thema's. Hij stond op het punt op transport gezet te worden naar een van de concentratiekampen toen hij ten gevolge van een longontsteking overleed.

Van 9 juni tot en met 29 september zijn ongeveer twintig tekeningen met Joodse thematiek uit de collectie van het Joods Historisch Museum in Museum Sjoel Elburg te zien. Speciaal voor deze gelegenheid komt de bekende tekening van het poortje naar de synagoge tijdelijk terug naar de sjoel! In dezelfde periode toont Museum Elburg tekeningen en schilderijen die Monnickendam maakte op de Veluwe en natuurlijk in Elburg.

Afscheid Lydie van Dijk

agenda

Voorjaar 2018:
cursussen Bijbels
Hebreeuws

8 maart 2018: lezing
'De parabels van Jezus in hun Joodse context' door dr. Eric Ottenheijm

2 mei 2018: lezing 'De Aktie Portugesia' door dr. Jaap Cohen

8 juni 2018: heropening Museum Sjoel Elburg en opening tentoonstelling Martin Monnickendam

Jaarverslag Vrienden Museum Sjoel Elburg

Het Bestuursverslag over 2017 is kort geleden toegezonden aan alle donateurs, leden van de Club van 100 en overige vrijwilligers van ons museum. We hopen dat u het verslag waarin wij terugkijken op het afgelopen jaar waardeert. Als u het verslag onverhoopt niet heeft ontvangen dan kunt u alsnog een exemplaar aanvragen. Stuur u dan een briefje aan Secretaris Museum Sjoel Elburg, p/a Atalanta 91, 3892 EC Zeevolde of een mailtje aan vrienden@sjoelburg.nl

In december is tijdens de vergadering van het Stichtingsbestuur afscheid genomen van bestuurslid Lydie van Dijk. Reden van het vertrek van mevrouw Van Dijk is haar afnemende gezondheid. Hoe begrijpelijk ook, het bestuur betreurt het zeer dat zij zich genoodzaakt ziet haar taken bij Museum Sjoel Elburg neer te leggen.

Voorzitter Theo van Ledden moreerde in zijn toespraak de vele verdiensten van het vertrekkende bestuurslid sinds 2009: 'Als deskundig conservator van het Stedelijk te Zwolle heb je een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van ons jonge museum. Verder heb je ons met jouw museale kennis over allerlei randvoorwaarden voor het goed functioneren van onze stichting, bestaande uit goedwillende amateurs, op een prettige manier ondersteund.

Ook ben je intensief bezig geweest met de inventarisatie van de museumcollectie, waardoor Museum Sjoel Elburg een geregistreerd museum kon worden. Na

die periode was het beoordelen van objecten, die ons zijn aangeboden, bij jou in goede handen.

In nauwe samenwerking met de andere leden van de werkgroep wisseltentoonstellingen zijn er zeker veertien fraaie tentoonstellingen gemaakt.

De wijze waarop jij in de afgelopen negen jaren je bijdragen aan het bestuurswerk geleverd hebt zou ik willen typeren als nuchter, consciëntieus en in goede harmonie.

Samenvattend: het bestuur is je heel dankbaar voor zowel de inhoudelijke inbreng als voor de wijze waarop je die in de afgelopen jaren gestalte hebt gegeven. We wensen je samen met je partner heel veel sterkte voor de toekomst.'

Als dank voor haar inzet voor ons museum ontving mw. Van Dijk een cadeaubon en een mooie bos bloemen.

Sjoellezing: Dr. Eric Ottenheijm 'De parabels van Jezus in hun Joodse context'

Een lezing over de Barmhartige Samaritaan (Lukas 10:25-37), de Rabbinen, en de Archeologie. In het evangelie van Lukas vertelt Jezus over een man die afdaalde van Jeruzalem naar Jericho, en die overvallen werd en voor dood achtergelaten. De reacties van de priester, Leviet en een Samaritaan zijn sinds die tijd zinnebeeldig geworden voor onze visie op religie. Wat zouden echter de ondertonen en betekenissen zijn geweest voor een vroeg-Joods publiek, en hoe klinkt de parabel in een moderne, Joodse context? Op die vragen blijken enkele verrassende antwoorden mogelijk, zowel vanuit de studie van Rabbinse parabels als vanuit de archeologie.

Donderdag 8 maart 2018
gebouw Rehoboth, Bloemstraat 18 Elburg
Aanvang 19.30 uur

Sjoellezing: dr. Jaap Cohen De Aktie Portugesia. Een reddingsoperatie van Portugese Joden in Nederland op basis van de mythe van Sefardische superioriteit, 1941-1944

Afkomst maakte onder het naziregime het verschil uit tussen leven en dood. Daarom begonnen Portugese Joden in Nederland een grootschalige operatie om te bewijzen dat zij in feite geen Joden waren, maar tot het mediterrane 'ras' behoorden. Met hun verfijnde uiterlijke kenmerken, culturele ontwikkeling en 'waardige en statige' gedrag zouden zij superieur zijn aan de uit Oost-Europa afkomstige Asjkenazische Joden: de rassenwetten van de nazi's zouden hen niet moeten treffen. In zijn lezing zal Jaap Cohen ingaan op het verloop en de achtergronden van deze 'Aktie Portugesia'. Hadden de Portugese Joden zich inderdaad altijd afzijdig gehouden van Asjkenazische Joden? En lukte het hen om aan deportatie te ontkomen?

Woensdag 2 mei 2018
Ichtuskerk, Vrijheidsstraat 1 te Elburg
Aanvang 19.30 uur

Verbouwing en herinrichting Museum Sjoel Elburg

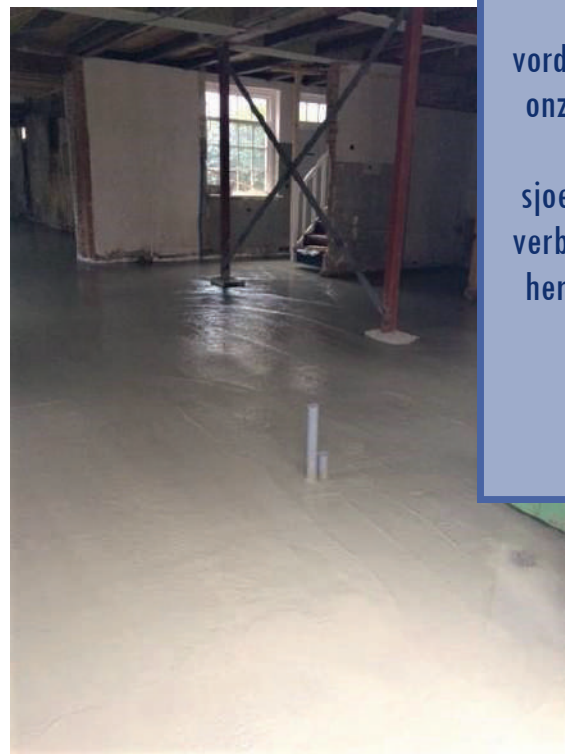
↑ Het 'nieuwe' pand aan de Zuiderwalstraat, waarin de filmzaal zal worden ondergebracht, staat in de steigers. Intussen is de ruimte vanbinnen al volledig 'gestript'.

Voordat er weer opgebouwd kan worden, moet asbest verwijderd worden. Intussen is het dak alweer helemaal onder de pannen.

↑ De tussenmuur tussen de oude en de nieuwe filmzaal wordt weggebroken.

Het verwijderen van de oude vloer was een klus die veel inspanning vergde. Na het aanbrengen van isolatie en vloerverwarming kon een nieuwe betonlaag gestort worden.

In januari is begonnen met de verbouwing van de Sjoel. Ook hierbij wordt veel werk verzet door vrijwilligers.

Hiernaast enkele foto's die een beeld geven van de werkzaamheden tot nu toe.

Blijf op de hoogte van de vorderingen via onze website:
<http://sjoelburg.nl/verbouwing-en-herinrichting/>

In het nieuws

Confronterende tentoonstelling over rol van de kerk in het anti-joods denken

(Trouw, 13 december 2017)

Stilletjes loopt Bea Lopez (48) door het kleine tentoonstellingszaaltje van de voormalige synagoge in Elburg. Ze komt net voorbij een paneel dat de opkomst van het moderne antisemitisme in de negentiende eeuw beschrijft. Een ontwikkeling waar de Europese christelijk-sociale beweging een grote rol in speelde.

De geschiedenis van het anti-joods denken in christelijke kring was haar niet zo bekend. "Het brengt me nogal in verwarring", zegt ze, terwijl ze naar woorden zoekt. "Ik ben actief christen, en ik ga naar een gemeente die positief staat tegenover het jodendom, maar dit? Ik had verwacht dat die twee groepen, joden en christenen, in het verleden veel meer samen op waren getrokken. Ik vind het nogal wat." (...)

Bij de synagoge in Elburg vond men het tijd dat er aandacht kwam voor dit verleden, zeker omdat er met de viering van 500 jaar Reformatie ook veel aandacht was voor Luther. Kees van den Boogert, voorzitter van stichting Vrienden Museum Sjoel Elburg: "We zitten hier midden op de Veluwe, in een heel christelijke omgeving. Juist daarom voelen we de verantwoordelijkheid te laten zien hoe de kerk en het joodse volk met elkaar omgingen." (...)

Bea Lopez kwam in Elburg terecht omdat haar vader, Jan van der Heijde (72), in het blad van de stichting Christenen voor Israël over de tentoonstelling gelezen had. Voor Van der Heijde, ook christen en 'iemand met

veel sympathie voor het joodse volk en hun religie', is de geschiedenis wel bekend. "Maar er wordt veel te weinig over geschreven", vindt hij. "Kijk hoe Abraham Kuiper haast verafgood wordt door sommige gereformeerden. Die man was een rasechte antisemiet", zegt hij vurig. "Er zijn heel wat mensen uit mijn tijd met zijn ideeën

groot geworden." (...)

Wallet was soms zelf verbaasd over wat hij aantrof bij zijn onderzoek. Zo ontdekte hij dat de erfenis van de christelijk-sociale beweging, waarvan Abraham Kuiper in Nederland de voorman was, sterk verweven is met de opkomst van het modern antisemitisme. "Dat had ik er zelf nooit zo achter gezocht. In hun teksten zie je een ideaalbeeld van een harmonieuze, christelijke samenleving, waar joden tegenover worden gezet in de rol van onruststokers."

Abraham Kuiper is een 'lastig figuur', zegt Wallet. "Geen volbloed-antisemiet, maar wel een man met op zijn zachtst gezegd merkwaardige opvattingen." In tegenstelling tot zijn Duitse en Oostenrijkse tegenhangers, is Kuipers Anti-Revolutionaire Partij nooit echt een antisemitische partij geworden. Wallet: "Daaraan zie je dat Nederland een land van minderheden is. Als je zelf vrijheid wilt, moet je die de ander ook gunnen." (...)

Dat bezoekers de tentoonstelling confronterend vinden, is niet erg, zegt Wallet, want het mag ook best een beetje pijn doen. "We willen mensen laten nadenken. Als iemand alleen maar zijn schouders ophaalt en denkt: 'Interessant', is het niet gelukt. Je moet wel even denken: 'Au'."

De tentoonstelling 'Christendom en antisemitisme, 2000 jaar confrontatie' trok mede dankzij alle publiciteit veel bezoekers. Ook de quilts van Marlene Sanders die in de zomermaanden te bezichtigen waren, hebben eraan bijgedragen dat Museum Sjoel Elburg in 2017 meer dan 16.000 bezoekers mocht ontvangen.

Steun de Vrienden van Museum Sjoel Elburg

NL83ABNA0533047919 t.n.v.
Stichting Vrienden
Museum Sjoel Elburg

Voor (periodieke) schenkingen is slechts een onderlinge overeenkomst nodig. U kunt hiervoor contact opnemen met onze secretaris.

Giften aan een culturele instelling zijn voor 125% aftrekbaar bij uw aangifte inkomstenbelasting.

Intussen bij de burens

syneon

Synagogen Noord- en Oost-Nederland

Museum Sjoel Elburg is een van de deelnemende organisaties in Syneon, een samenwerkingsverband in Noord- en Oost-Nederland van organisaties die zich bezighouden met activiteiten op Joods religieus en cultureel gebied.

Hoewel de betrokken organisaties sterk van elkaar verschillen qua omvang, capaciteit en ambitie, hebben ze allemaal één ding gemeen: het vergroten van kennis over en begrip van Joods cultureel erfgoed.

Het samenwerkingsverband is opgericht in 2009, op initiatief van de Stichting Folklingestraat Synagoge Groningen en de Stichting Synagoge Enschede. Het doel van het netwerk is uitwisseling van ervaringen. Eenmaal per jaar komen vertegenwoordigers van de deelnemende organisaties bij elkaar om te overleggen over zaken van gemeenschappelijk belang. Tijdens die bijeenkomsten wordt als regel een thema besproken waarvoor een expert uit het veld wordt uitgenodigd. Op deze manier wordt de kennis van de vrijwilligers

die bij de verschillende organisaties betrokken zijn vergroot.

Daarnaast wordt gedurende het gehele jaar langs digitale weg informatie uitgewisseld. De aangesloten organisaties sturen elkaar nieuwsbrieven en uitnodigingen voor hun activiteiten.

In regionale clusters worden ook gezamenlijke activiteiten ontwikkeld.

**Vrienden
Museum Sjoel Elburg**

De Stichting Vrienden van Museum Sjoel Elburg is eind 2006 opgericht ter ondersteuning van Museum Sjoel Elburg. De Stichting ondersteunt de zogenaamde 'moederstichting' die het museum en de collectie beheert.

Tot de taken van de 'Vrienden' behoort o.a. het werven van donateurs, suppoosten en gidsen, het organiseren van lezingen, excursies en rondleidingen.

Het secretariaat is gevestigd:
Graaf Hendriksteeg 2, 8081 CH Elburg
tel.: 036-5227638 / 06-53224459
e-mail: vrienden@sjoelburg.nl

Voor bijdragen aan / suggesties voor deze nieuwsbrief kunt u ons mailen:
redactiesjofar@sjoelburg.nl